

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE INTERNATIONAL EXAMINATIONS
General Certificate of Education
Advanced Subsidiary Level and Advanced Level

TELUGU

8690/2, 9690/02

Paper 2 Reading and Writing

October/November 2005

1 hour 45 minutes

Additional Materials: Answer Booklet/Paper

READ THESE INSTRUCTIONS FIRST

If you have been given an Answer Booklet, follow the instructions on the front cover of the Booklet. Write your Centre number, Candidate number and name on all the work you hand in. Write in dark blue or black pen on both sides of the paper. Do not use staples, paper clips, highlighters, glue or correction fluid. Answer **all** questions. Write your answers in **Telugu** on the separate answer paper provided. You should keep to any word limit given in the questions. At the end of the examination, fasten all your work securely together. Dictionaries are not permitted. The number of marks is given in brackets [] at the end of each question or part question.

ఈ సూచనలను ముందుగా చదవండి.

మీకిచ్చిన ప్రత్యుత్తర పత్రంలోని ముఖపత్రం మీది సూచనలను పాటించండి.

నిర్దేశించిన స్థలాల్లో ప్రత్యుత్తరపత్రం/పత్రసంపుటి మీద మీపేరు, కేంద్రం సంఖ్య, అభ్యర్థి సంఖ్య రాసి నింపండి.

ప్రత్యుత్తర పత్ర సంపుటిలో కాగితం రెండువైపులా రాయండి. ముదురు నీలం లేదా నలుపురంగు సిరాకలాలనే వాడండి.

స్టేపిల్లు, పేపరు క్లిప్పలు, హైలైటర్లు, గ్లూ లేదా చెరుపుడు ద్రవాలు వాడవలదు.

అడిగిన ప్రశ్నలన్నిటికీ జవాబులు రాయండి.

అందించిన ప్రత్యుత్తరపత్రంలో మీ జవాబులను తెలుగులో రాయండి.

ప్రశ్నల్లో సూచించబడిన పదపరిమితిని పాటించండి.

ఒకటికన్నా ఎక్కువ ప్రత్యుత్తరపత్రాలను వాడినపుడు చివరకు వాటినన్నిటిని ఒకటిగా గుదికూర్చి కట్టండి.

పదకోశాలు అనుమతించబడవు.

ప్రతిప్రశ్నకు లేదా ప్రశ్నాంశానికి చివర కుండలీకరణపు [] గుర్తుల్లో గుణములు సూచించబడినవి.

విభాగం 1

ముందుగా ఈ మొదటిపాఠ్యాన్ని చదివి, ఆ తరువాత అడిగిన ప్రశ్నలకు తెలుగులో జవాబులు రాయండి.

ఒరిస్సా తీరం

తీరం నుంచి భూభాగంలోకి వెళ్ళామంటే చేనేత చీరలకు ప్రసిద్ధిగాంచిన బోమొకోయ్ అనే చిన్నగ్రామం చేరుకుంటాం. చేనేత, ఒరిస్సాలో తరతరాల సంప్రదాయంగా వస్తూన్న కుటీరపరిశ్రమ. రాష్ట్రవ్యాప్తంగా, చేనేతను జీవనోపాధికి వృత్తిగా చేపట్టిన ప్రజలు చాలామంది ఉన్నారు. బోమొకోయ్ లో నేసే చీరలకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంది. అదేమంటే, ఏ రెండు చీరలూ ఒకేవిధంగా ఉండవు. అంటే ఒక చీరను పోలినట్టు మరొక చీర ఉండదు.

5 రెండింటికీ కొద్దిగా అయినా తేడా ఉంటుంది.

ఇక్కడికి మరికొంతదూరం ఉత్తరంగా మనదేశంలోని అతిపెద్ద సరస్సుగా పేరుగాంచిన చిల్కాసరస్సు ఉన్నది. ఈ సరస్సును బంగాళాఖాతంలోకి కలుపుతూ సన్నటి నీటిపాయ ఉన్నది. ఈ సరస్సు దాదాపు వెయ్యి చదరపు కిలోమీటర్లు విస్తరించి ఉన్నది. వేసవికాలంలో సరస్సులోని నీళ్ళు ఉప్పుగా ఉంటాయి. వర్షాకాలంలో దయా, భార్గవీ నదులు ఈ సరస్సులోకి ప్రవహించడంతో, ఉప్పునీళ్ళు సముద్రంలోకి కొట్టుకుపోతాయి. సరస్సు

10 తియ్యటి మంచినీళ్ళతో నిండుతుంది. అందుకే చిల్కాసరస్సు మనభారతదేశంలోని అతిపెద్ద మంచినీళ్ళ సరస్సు అనే ప్రత్యేకతను సంతరించుకున్నది. ఈ సరస్సులో అక్కడక్కడ చిన్న చిన్న పగడాలదీవులు ఉన్నాయి.

మరికొంతదూరం ఉత్తరంగా పయనించామంటే ప్రాచీనకాలంలో పాలౌరా రేవుపట్టణంగా ప్రసిద్ధిగాంచిన ఈనాటి పూరీ చేరుకుంటాం. పాలౌరా ఒకప్పుడు ఇండోనేషియా దీవులతో వర్తక వ్యాపారాలు సాగించిన సుప్రసిద్ధ రేవుపట్టణం.

15 ఈనాడు పూరీ రాష్ట్రంలోకెల్లా చాలా పొడవైన సముద్రతీరంగల రేవుపట్టణంగా ఉంటున్నది. హిందువులు పరమ పవిత్రంగా భావించే నాలుగు పుణ్యక్షేత్రాలలో పూరీ ఒకటి. బదరీ కేదారనాథ్, రామేశ్వరం, ద్వారక మిగిలిన మూడు పుణ్యక్షేత్రాలు.

పూరీ పట్టణం నడిబొడ్డున ఎత్తయిన ప్రదేశంలో గంభీరమైన జగన్నాథ మందిరం వెలుగొందుతున్నది. 12వ శతాబ్దంలో చోడగంగరాజు, తన రాజధానిని దక్షిణఒరిస్సా నుంచి మధ్యఒరిస్సాకు మార్చిన సందర్భాన్ని పురస్కరించుకొని ఈ ఆలయాన్ని నిర్మించాడు. చెల్లెలు సుభద్ర, అన్న బలభద్రుడు సమేతంగా శ్రీకృష్ణ రూపంలో జగన్నాథస్వామి ఈ ఆలయంలో పూజింపబడుతున్నాడు. గర్భగృహంలో కొయ్యతో తయారుచేయబడిన విగ్రహాలు అసంపూర్ణంగా కనిపిస్తాయి.

ఒకప్పుడు ఈ ఆలయంలోని ఇంద్రనీలంతో తయారుచేసిన విష్ణువిగ్రహాన్ని తన వశం చేసుకోవడానికి రాజు ఇంద్రద్యుమ్నుడు ఆశించాడు. ఆయన రహస్యంగా ఆలయంలో ప్రవేశించినప్పుడు గర్భగృహంలోని విగ్రహం మాయమైపోయింది. తాను చేసిన హీనకృత్యానికి రాజు ఎంతో పశ్చాత్తాపం చెందాడు. ప్రాయశ్చిత్తంగా కఠోరమైన తపస్సుకు పూనుకున్నాడు. ఒకనాడు ఆయన ధ్యానంలో ఉండగా దైవవిగ్రహం దుంగరూపంలో కనిపించకలదని అశరీరవాక్కు వినిపించింది. రాజు సముద్రంకేసి నడిచాడు. సముద్రజలాలపై ఒక దుంగ తేలుతూ రావడం కనిపించింది. దానిని సైనికులు తీరానికి లాగారు. ఆ దుంగలో విష్ణురూపాన్ని మలచమని రాజు శిల్పులను ఆదేశించాడు. అయినా ఒక్క శిల్పకారుడు కూడా ఆ పనిలో కృతకృత్యుడు కాలేకపోయాడు.

30 విగ్రహం చెక్కబోతే ఉలి విరిగేది; లేదా చేతికి గాయం తగిలేది.

ఆఖరికి దేవుడే ఒక వృద్ధశిల్పి రూపంలో రాజు దగ్గరికి వచ్చి, తనకు ఇరవై ఒక్క రోజులు గడువిస్తే విగ్రహం చెక్కగలననీ, తాను విగ్రహం చెక్కుతూండగా ఎవరూ చూడరాదనీ నియమం పెట్టాడు. రాజు అందుకు అంగీకరించి, వృద్ధశిల్పికి ఏకాంతభవనం ఏర్పాటుచేసి ఇచ్చాడు. కొన్నిరోజులు గడిచాయి. రాజుకు దైవ విగ్రహం

35 చెక్కుతున్నాడా అని చూశాడు. అంతే, వృద్ధశిల్పి మాయమైపోయాడు. ఆ తరువాత కనిపించలేదు. రాజు అసంపూర్ణంగా చెక్కిన మూడు విగ్రహాలను తెచ్చి ఆలయంలో ప్రతిష్ఠించాడు. పన్నెండు సంవత్సరాలకు ఒకటి ఆలయంలోని విగ్రహాలను మారుస్తూ ఉంటారు. ఈనాటికీ విగ్రహాలు తయారుచేయడానికి తగిన దుంగను సేకరించడం చాలాముఖ్యమైన పని.

శ్రీకృష్ణుడు గోకులం నుంచి మధురకు ప్రయాణమైన సంఘటనకు గుర్తుగా అక్కడ సుప్రసిద్ధ రథయాత్రను జరుపుతారు. మూడువిగ్రహాలను బ్రహ్మాండమైన కొయ్యరథాలలో ఉంచి జగన్నాథ ఉద్యానభవనాని (గుండిచబారి)కి ఊరేగింపుగా తీసుకువెళతారు. పదహారు చక్రాలతో ఎత్తూ, వెడల్పూ గల నందిఘోష అనే రథం మూడింటిలో పెద్దరథం.

రథాలు ప్రయాణం చేయవలసిన దూరం దాదాపు ఒక మైలు ఉంటుంది. అయినా ఊరేగింపు 'గుండిచబారి' చేరడానికి ఒక రోజంతా పడుతుంది. రథోత్సవాన్ని తిలకించడానికీ, రథాన్ని లాగడానికీ వేలాదిమంది భక్తులు వస్తారు. పవిత్రమైన ఆ రోజు జగన్నాథ విగ్రహాన్ని స్పృశిస్తే ఆపైన జనన మరణాలు ఉండవని పలువురి విశ్వాసం. అందువల్ల విగ్రహాన్ని స్పృశించడానికి భక్తులు అమిత ఆసక్తిని కనబరుస్తారు.

ఈ రాష్ట్రానికి చెందిన ఒడిస్సీ నాట్యమనే శాస్త్రీయనాట్య కళాభివృద్ధికీ, ఆలయంలోని ఆగమవిధులకూ చాలా సంబంధం ఉన్నది. నాట్యంచేసే ఒడిస్సీ కళాకారులు పూర్వ జగన్నాథ ఆలయంలో మూడువిగ్రహాలకు ప్రార్థనా పూర్వకంగా నమస్కరించి, ఆ తరువాతే నాట్యప్రదర్శన ప్రారంభిస్తారు. ఒడిస్సీ నాట్యంలో భక్తిగీతాలే ఆలపిస్తారు. జయదేవుడి గీతగోవిందంలోని అష్టపదులు కూడా రాధాకృష్ణుల అవ్యాజప్రేమను అభివర్ణించేవే !

1 దిగువ పేర్కొన్న అర్థవివరణలకు బాగా సరిపోయిన పదాలు/పదబంధాలు మీది పాఠ్యంలో ఉన్నవి. వాటిని గుర్తించి రాయండి.

మాదిరి : విస్తరించి

ఉత్తరం : విస్తరించేసి (); వ్యాపించి (✓); దాటి ().

(అ) నడిబొడ్డున : పొట్టమీద (); బొడ్డుకింద (); మధ్యలో () [1]

(ఆ) గర్భగృహం : మూలవిరాట్టుండేచోటు (); ఇల్లు (); గుహ () [1]

(ఇ) పశ్చాత్తాపం : సాయంత్రపు ఎండ (); తీవ్రమైనజ్వరం (); తరువాత బాధపడడం () [1]

(ఈ) ప్రాయశ్చిత్తం : పెద్దమనస్సు (); మంచిప్రాయము (); తప్పు దిద్దుకోనేచర్య () [1]

(ఉ) కృతకృత్యుడు : పని సాధించినవాడు (); కృత్యను చూసినవాడు (); సేవకుడు () [1]

[మొత్తం గుణములు 5]

2 కింది గీట్లు గలవానిని ప్రశ్నించినవిధంగా భాషారూపాలను మార్చి, వాక్యాలను సరిచేసి రాయండి.

మాదిరి : చాలామంది ఉన్నారు. (వ్యతిరేకార్థంలో)

ఉత్తరం : చాలామంది లేరు.

(అ) పగడాల దీవులు ఉన్నాయి. (ఏకవచనంలోకి మార్చి రాయండి) [1]

(ఆ) ఈ సరస్సు దాదాపు వెయ్యి చదరపు కిలోమీటర్లు విస్తరించి ఉన్నది.

(విస్తీర్ణం అనే నామవాచకాన్ని ఉపయోగించి రాయండి.) [1]

(ఇ) వేసవికాలంలో సరస్సులోని నీళ్ళు ఉప్పుగా ఉంటాయి.

(తియ్యగా అని ప్రయోగించి వాక్యార్థం మారకుండా మార్చిరాయండి.) [1]

(ఈ) మన భారతదేశంలోని నాలుగు పుణ్యక్షేత్రాలలో పూర్వ ఒకటి.

(ఈ వాక్యాన్ని రెండు సమర్థ సంపూర్ణ వాక్యాలుగా విడదీసి రాయండి) [1]

(ఉ) విగ్రహం మాయమైపోయింది. అలాగే వృద్ధశిల్పి కూడా మాయమైపోయాడు.

(ఈరెండు వాక్యాలను ఒక్కవాక్యంగా మార్చి రాయండి).

[మొత్తం గుణములు

- 3 మీది పాఠ్యంలోని వాక్యాలనే మక్కికిమక్కి దించకుండా కింది ప్రశ్నలకు తెలుగులో మీసొంత వాక్యాలలో ప్రత్యుత్తరాలు రాయండి.

(ప్రతి ప్రశ్న చివర గుణములు గుర్తించబడినవి. భాషాపాటవానికి అదనంగా 5 గుణములున్నవి. వెరసి ఈ ప్రశ్నకు మొత్తం $15+5 = 20$ గుణములు).

(అ) బొమ్మెకోయ్ ఏ రాష్ట్రంలో ఉంది ? అది దేనికి ప్రసిద్ధి ? [2]

(ఆ) చిల్కా సరస్సులోని ఉప్పునీళ్ళు మంచినీళ్ళుగా ఎప్పుడు మారతాయి ? ఎందువలన ? [3]

(ఇ) పాలెరా పట్టణానికన్న మరోపేరు ఏమిటి ? దానిప్రసిద్ధికి చెప్పుకొనే రెండుకారణాలను పేర్కొనండి? [3]

(ఈ) జగన్నాథాలయంలో అసంపూర్ణంగా చెక్కిన కొయ్యవిగ్రహాలుండడానికి కారణమైన కథ ఏమిటి ? [2]

(ఉ) జగన్నాథుని రథోత్సవవర్ణనలో మీరు గుర్తించిన మూడు ముఖ్యాంశాలను వివరించండి ? [3]

(ఊ) ఇందులో అష్టపదులను పేర్కొనడంలోని ఔచిత్యమేమిటి? [2]

భాషాపాటవానికి :

[మొత్తం గుణములు 20]

విభాగం 2

ఇప్పుడు ఈ దిగువనున్న రెండోపాఠ్యాన్ని చదివి, ఆ తరువాత అడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాసే.

విలక్షణమైన ఒడిస్సీ !

ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే - అపురూపశిల్పకళా భంగిమలతో కూడిన అందమైన నృత్యం ఒడిస్సీ !

మనదేశంలోని శాస్త్రీయ నృత్యాలన్నిటిలోకీ ఒడిస్సీ అతిప్రాచీనమైనదని పురాతత్వశాస్త్రజ్ఞులు అభిప్రాయపడుతున్నారు. ఒరిస్సాలోని రాణీగుంఫా గుహలలో వివిధ నృత్యభంగిమలలో అందమైన నర్తకీమణుల వర్ణచిత్రాలు ఉన్నాయి. ఇవి క్రీ.పూ. 200 సం. నాటికి చెందినవి. ఈ ఒడిస్సీ నృత్య చిత్రాలు భరతముని నాట్యశాస్త్రానికన్నా 5 ప్రాచీనమైనవని పరిశీలకులు చెబుతారు.

ప్రాచీన ఉత్తర భారతదేవాలయాలలో జరిగిన నృత్యాలే క్రమేణా ఒడిస్సీ నృత్యంగా పరిణతి చెందినవి. మహారీలు అనే దేవాలయ నృత్యకళాకారిణుల నాట్యంద్వారా క్రీ.శ. 700 నాటికి ఒడిస్సీ బాగా ప్రాచుర్యం పొందింది. ఒరిస్సా రాష్ట్రం కోణార్క సూర్యదేవాలయంలో అందమైన ఒడిస్సీ నృత్యభంగిమలలో మలిచిన మనోహరమైన శిల్పాలు చాలా ఉన్నాయి.

10 పదహారవ శతాబ్దారంభంలో మగపిల్లలు ఆడవేషాలు వేసుకుని ఆలయ ప్రాంగణాలలో ఒడిస్సీ నృత్యప్రదర్శన లిచ్చేవారు. దీనిని గోటిపువా లేదా అకరపిలా పద్ధతి అనేవారు. దాదాపు అన్నిదేవాలయాలలోనూ నటమందిరాలనే నర్తనశాలలు (వేదికలు) ఉండేవి. విభిన్న నృత్యభంగిమలలోనూ, వివిధ సంగీత వాయిద్యాలతోనూ ఉన్న అందమైన శిలా విగ్రహాలతో నటమందిరాలను అలంకరించేవారు.

క్రీ.శ. 1200 ప్రాంతంలో జయదేవుడనే భక్తకవి రాధాకృష్ణుల అమరప్రేమను అభివర్ణిస్తూ 'గీతగోవిందం' అనే ఆధ్యాత్మిక కీర్తనలను రచించాడు. ఒడిస్సీ నృత్య ప్రదర్శనలు చాలావరకు గీతగోవింద గీతాలమీదే ఆధారపడి ఉంటాయి. గీతగోవింద మధురగీతాలు అభివర్ణించే రాధాకృష్ణుల దివ్య ప్రణయమే నాట్యం ప్రధానవస్తువు!

ఒడిస్సీ నాట్యంలో ప్రధాన అంశం తాళీ. ఈ నాట్యంలో పాదాలకింద పళ్ళెం (తాళీ) ఉంచుకుని నాట్యం చేస్తారు. నిపుణులైన నాట్య కళాకారిణులు మరి రెండు పళ్ళెాలను కూడా వుంచుకుని లయ తప్పకుండా లాఘవంగా నాట్యం చేస్తారు.

20 ఒడిస్సీ నాట్యకారిణులు స్థానిక మగ్గాలమీద నేసిన రంగురంగుల పట్టువస్త్రాలను ధరిస్తారు. ఒరిస్సాకు ప్రత్యేకమైన నగిషీపనులు నిండిన వెండి, బంగారు ఆభరణాలు ధరిస్తారు.

ఇతర శాస్త్రీయనాట్యాలకు లాగే ఒడిస్సీకి కూడా నృత్యం, అభినయం అనే రెండు ప్రధాన అంగాలు ఉన్నాయి. నాట్యకారులు తమ శారీరకభంగిమలద్వారా, విన్యాసాలద్వారా భావాలు వ్యక్తీకరించడాన్ని నృత్యం అనీ; హస్తముద్రల ద్వారా, ముఖ కవళికల ద్వారా భావవ్యక్తీకరణ చేయడాన్ని అభినయం అనీ అంటారు !

25 సుప్రసిద్ధ కోణార్క సూర్యదేవాలయం నేపథ్యంలో యేటా నాట్యోత్సవాలు జరుగుతాయి. ఆ సందర్భంగా జరిగే ఒడిస్సీ నృత్య ప్రదర్శనలు అందరినీ అలరించి, ఆకట్టుకుంటాయి!

4 కింది ప్రశ్నలకు తెలుగులో జవాబులు రాయండి. పాఠ్యంలోని వాక్యాంశాలనే మక్కికి మక్కి

దించకుండా మీ సొంత వాక్యాలలో రాయండి.

(ప్రతి ప్రశ్న చివర గుణములు గుర్తించబడినవి. భాషాపాటవానికి అదనంగా 5 గుణములున్నవి.

వెరసి ఈ ప్రశ్నకు మొత్తం 15+5=20 గుణములు.)

(బి) ఒడిస్సీ ఒక ప్రాచీన నృత్య కళాగీతి అని ఎలా చెప్పగలుగు?

(అ) అప్పటి నృత్యవైభవానికి అద్దంపట్టే చిత్రశిల్ప కళావిశేషాలను గురించి రాయండి.

ఆలయ నర్తనశాలలకుగల ప్రాముఖ్యమేమిటి?

(ఇ) 'అకరపిలా' పద్ధతిలో మీరు గుర్తించిన ప్రధానాంశం ఏమిటి ?

(ఈ) రాధాకృష్ణుల దివ్యప్రణయాన్ని చిత్రించే కావ్యాన్ని గురించి రాయండి.

[3]

(ఉ) తాళి అనే నాట్యప్రదర్శనలోని విశేషమేమిటి.

[2]

(భాషాపాటవానికి : 5)

[మొత్తం గుణములు 20]

5 కింది ప్రశ్నకు తెలుగులో జవాబు రాయండి. మీ ప్రత్యుత్తరం 140 పదాలపరిమితికి మించరాదు.

ఒరిస్సా సాంస్కృతిక నేపథ్యంలో నృత్యానికి గల ప్రాముఖ్యాన్ని పరిశీలించి,

అక్కడి విశిష్ట నాట్యరీతులనుగూర్చి మీ స్పందన తెలుపండి.

[15]

(భాషాపాటవానికి : 5)

[మొత్తం గుణములు 20]

Copyright Acknowledgements:

Question 1. Meera Nayar; *Orissa Teeram*; Chandamama Publications; 1997.

Question 1. Bharatiya Nrityalu; *Odissy*; Chandamama India Ltd; 2001.

Permission to reproduce items where third-party owned material protected by copyright is included has been sought and cleared where possible. Every reasonable effort has been made by the publisher (UCLES) to trace copyright holders, but if any items requiring clearance have unwittingly been included, the publisher will be pleased to make amends at the earliest possible opportunity.

University of Cambridge International Examinations is part of the University of Cambridge Local Examinations Syndicate (UCLES), which is itself a department of the University of Cambridge.